

Leto XXII.

Številka 10.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1906.

VSEBINA.

1. <i>Kavčnik</i> : Družbe z omejeno zavezo	289
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) Motenje posesti ribištva na svetu, o katerem je dvom, spada li v tuzemstvo ali pa v inozemstvo. Pristojnost tuzemskega sodišča po §-u 84 jur. n.? Razveljavljenje soglasnih nižesodnih odločb, ki sta se izrekli za tuzemsko pristojnost, po §-u 42 jur. n. glede na administrativne podatke, da sporni svet leži dejansko (§ 81 jur. n.) na Hrvatskem, čeprav je v zemljiški knjigi in v katastru občine štajerske (Konec)	306
b) Kad netko zatraži jednu od mjera, navedenih u čl. 73 III stavak mjenb. zak., to se imade povesti redoviti postupak a nipošto riješiti samu stvar »ex primo decreto«. Protiv zaključka kojim se udovoljuje s mjesta tražbi, dopušten je utok	312
c) Prizivni spis ni po zakonu, če so prizivni razlogi v njem navedeni s pridržkom, da se utemeljé šele na ustni prizivni razpravi (§-i 462, 467 št. 3, 471 št. 3, 483 in 498 c. pr. r.	313
Kazensko pravo.	
Od katerega dne je računati dva, oziroma trimesečno dobo koluzijskega zapora po zmislu §-a 190 k. pr. r.?	315
3. Razne vesti	317

Slovenski Pravniki.

Leto XXII.

V Ljubljani, 15. oktobra 1906.

Štev. 10.

Družbe z omejeno zavezo.

Zakon z dne 6. marca 1906 drž. zak. št. 58.

Ta spis pravzaprav ni namenjen toliko pravnikom, kolikor narodnim gospodarjem. Da ga vendar priobčam v našem pravniškem glasilu, je vzrok ta, da z neutralnih njegovih tal najlažje pride v druge naše časopise različnih političnih in gospodarskih struj. Moja iskrena želja je namreč, da bi se najširši sloji seznanili s tem zakonom in da bi ga domač kapital, domača podvzetnost in naše industrijalno in tehniško naobraženstvo doskoro uvedlo v praktično veljavo. V listu »Centralblatt«, ki ga izdaje trgovinsko ministrstvo, je že mnogo čitati o vpisih v trgovinske registre o družbah z omejeno zavezo, ki so se ustanovile tu pa tam. V naši ožji domovini pa je še vse mrtvo. In vendar so prav pri nas za razcvit tega novega organa v narodnem gospodarstvu podani vsi pogoji. Kapitala je dovolj, mnogo preveč nagromadenega po raznih hranilnicah, kreditnih zavodih in zadrugah, prilik za razna podjetja je na izbiro, — spomnim le svetovnemu prometu z bohinjsko železnico novo otvorene lepe naše kraje in njih naravne zaklade. Treba le še podjetnosti in novi zakon bo začel blagonsno svoje delovanje in kot produkt pokazala se nam bode — krepko razvita domača industrija. Za snovanje novih takih družb pa je posebno ugodno tudi to, da je ustanovljenih mnogo davčnih olajšav (§-i 115—119 zakona in min. ukaz z dne 9. junija 1906 drž. zak. št. 110 ter z dne 14. maja 1906 drž. zak. št. 108). Če navzlic lepi priliki, ki se nam nudi za delo, spimo dalje, zgodilo se bo, kakor že obilokrat, da jo bo porabil tujec in tuj kapital in spravi tujo industrijo v deželo. To se utegne zgoditi tem lažje, ker je pristop inozemskim takim družbam na avstrijska tla zelo olajšan. Ni treba drugega, kakor dokazati, da družba v inozemstvu obstoji, da je zanjo postavljeno

v tuzemstvu zastopstvo, opravičeno za podpis firme, čigar člani imajo svoje prebivališče v naših deželah in da se tudi v inozemstvu z našimi družbami enako postopa (reciprociteta). Poslednji pogoj pa se celo more nadomestiti z dovolilom ministrstva za notranje stvari (§-i 107—109).

Da dosežem svoj namen, seznaniti širšo javnost s tem zakonom in zbuditi zanimanje zanj, se ne smem spuščati v razmotrivanje posameznih določb, ampak narisati hočem družbo z omejeno zavezo po zmyslu tega zakona le v poglavitnih potezah, vendar pa tako, da se bo ta gospodarski organizem videl v vseh svojih glavnih delih.

V ta namen hočem govoriti I. o predmetu družbe, II. o njenem notranjem ustroju, III. pa o razmerju na zunaj, zlasti napram upnikom.

I.

Predmet družbe.

Predmet more biti vsako zakonito dopustno podjetje, izvzete so samo zavarovalnice in pa politična društva; za obratovanje takih poslov družba z o. z. ni (§ 1). Za podjetja, kojih obrat je navezan na koncesijo (n. pr. železnice), mora se izposlovati najpoprej tako koncesijo. Mimo tega pa je še specialno v tem zakonu predpisana koncesija za ta-le podjetja (§ 62):

- a) Za izdajo delnih zadolžnic, glasečih se na imetelja ali na ime;
- b) za izdajo blagajničnih listov (Kassenscheine);
- c) za prevzem obrestnih denarnih ulog na vložne knjižice ali vložne liste (Einlagscheine).

Predmet, ki si ga je vzela družba za svojo podstavo, pa je nekaj stalnega, kajti če se hoče premeniti predmet, treba v to soglasnega sklepa vseh družabnikov, če ni v pogodbi drugače ustanovljeno (§ 50 odst. 3).

Vidi se torej, da je polje, na katero se sme raztezati delovanje družb z o. z. skoro neomejeno. Vsako ugodno gospodarsko priliko je moči porabiti, da se osnuje družba. Koder bode tedaj takih prilik, a posameznik ne bo imel dovolj kapitala, osnuje naj se družba z o. z.

II.

O notranjem ustroju družbe z omejeno zavezo.**1. Ustanovitev družbe.**

Nova družba stoji nekako med akcijsko in komanditno družbo, a se z nekaterimi določbami nagiba bolj na stran akcijske družbe. Potem pa jej je pridejan popolnoma nov element, ki daje družbi vse bolj čvrsto življenje, kakor je v akcijskih ali komanditnih družbah in celo v zadrugah. Ta element je tesna osebna navezanost družabnikov drug na drugega. Pri akcijskih družbah je o seba akcionarja za akcijsko družbo popolnoma brez pomena. Pri komanditnih družbah sicer oseba ima pomen, a le glede osebno jamčečih članov, dočim komanditisti sami kakor delujoč element skoro ne prihajajo v poštev.

Pri zadrugah jamči vsak zadružnik ali z vsem svojim imetjem, ali pa vsaj s še enkratnim deležem, vendar pa osebnosti posameznih družabnikov ne vplivajo mnogo na delovanje zadruge, ampak vplivna je le osebna kvaliteta članov načelnštva. Tisto mrvico pravic, kar jih imajo posamezni člani v ustanovi občnih zborov, skoro nikoli ne daje zadrugi kake odločilne inicijative. Novi zakon pa daje posameznim družabnikom toliko pravic in toliko neposrednjega vpliva na delovanje družbe, da bo vsak družabnik v svojem interesu prisiljen baviti se več ali manj z družbenim delovanjem.

Posledica temu poglavitnemu principu nove družbe pa je, da si bo vsak, ki misli vstopiti v družbo, moral poprej posamezne družabnike prav dobro ogledati. Jako odvažen in resen je torej že prvi korak: ustanovitev družbe, izbor družabnikov. Zakon to resnost vpoštevata docela, predpisujoč, da se mora pogodba o ustanovitvi družbe napraviti v obliki notarskega akta (§ 4).

2. Osnovna glavnica, osnovne vloge.

Najbistvenejega pomena je vprašanje o kapitalu, ki ga je investirati v društvo. Zakon tu postavlja za osnovni kapital minimum 20.000 K. Ta osnovna glavnica se porazdeli med člane društva in del, ki ga prevzame družabnik, se imenuje osnovna vloga (Stammeinlage). Vsak družabnik sme ob ustanovitvi družbe prevzeti samo eno osnovno vlogo, ki mora znašati

najmanje 500 K (§ 6), pri železničnih in pomorskih podjetjih pa vsaj 200 K, to očitvidno zaradi tega, ker je za taka podjetja treba velikega kapitala in da se ta kapital more nabrati s kolikor možno veliko udeležbo. V početku družbe je torej vselej toliko družabnikov, kolikor osnovnih vlog. Osnovna vloga pa ni, da bi morala biti za vse družabnike enaka, ampak je lahko različne velikosti. To je zopet znak gibčnosti, s katero se more kretati družba v narodnem gospodarstvu. Tudi ni treba, da bi se osnovna vloga odštela v denarju, temveč so dopustne dajatve v naravi, takozvani »apports«. Tako n. pr. za zgradbo kakega hotela dá en družabnik zemljišče, drugi opeko, tretji les i. t. d. Vendar pa se mora v družbeni pogodbi natančno določiti predmet in vrednost dajatve. To je naravno, ker drugače ni moči presoditi visokosti deleža.

Da se onemogoči takozvani »Gründungsschwindel«, je v zakonu prepovedano za ustanovitev družbe dati provizijo, ampak je treba za stroške ustanovitve v pogodbi določiti največji znesek, ki se ne sme prekoračiti (§ 7).

Mimo osnovne vloge pa more vsak družabnik prevzeti tudi obvezo do ponovnih dajatev n. pr. pri hotelskem obratovanju prevažanje tujcev, pri stavbenem podjetju dobavo materiala i. t. d. Te ponovne dajatve pa se družabniku plačujejo, kakor vsakemu upniku, če treba tudi iz osnovnih vlog (§ 84).

Končno se lahko v družbeni pogodbi pogodijo tudi doplačila (Nachschuss). Da pa to breme potem ne postane večni vijak, se mora že v pogodbi ugotoviti največji znesek doplačil, ki se preračuni po meri deležev (§ 72).

3. Opravilni deleži.

Osnovna vloga se subjektivno, t. j. z ozirom na pravice, ki iz nje izvirajo za družabnika, imenuje opravilni delež (Geschäftsanteil, § 75). Delež se da podedovati in prenesti na drugo osebo. Kakor že prej omenjeno, treba je ob početku družbe dobro gledati na kvaliteto družabnikov. V interesu družbe pa je, da člani, ki so se zedinili v družbo, ostanejo kolikor moči dolgo časa skupaj. Zato zakon otežuje izstop s tem, da za prenos deleža s pravnimi opravki med živimi, dá, celo za obljubo takega prenosa zahteva, kakor za ustanovitev družbe, notarski akt

(§ 76 odst. 2.). Tudi se lahko v pogodbi določi, da je prenos dopusten samo z dovolitvijo družbe (§ 76 odst. 1.). Deliti pa je mogoče delež le tedaj, če to izrecno dopušča družbena pogodba, a med nečlane nikdar preje kakor še le po preteku enega leta od takrat, ko je bila družba vpisana v trgovinski register (§ 79). Družba pa si more pridržati dovoljenje za delitev. Delitev deleža med dediči umrlega družabnika je dopustna, vendar pa se lahko v družbeni pogodbi pridrži odobritev od strani družbe.

Če se o deležih izdajo listine, n. pr. tako kakor pri delniških družbah delnice, potem se te listine ne smejo glasiti na prinosnika in se jih tudi ne sme prenesti z indosamentom. Ravnanje proti tem predpisom ustanovi pregrešek (§ 121).

Kakor more vsak družabnik ob početku družbe prevzeti samo eno osnovno vlogo, tako mu pristaja tudi samo en opravljeni delež. Če pozneje pridobi delež kakega drugega družabnika, s tem ni pridobil drugega deleža, ampak se je samo pomnožil njegov prvotni delež za znesek pridobljenega deleža. In če bi hotel pridobitelj novega deleža otujiti (prodati) ta s prvotnim deležem spojeni delež, ali pa prvotni delež, se smatra to za delitev deleža. Zatorej bo mogel odprodati le tedaj, če je delitev izrecno dopustna v pogodbi, in če si je mimo tega pridržala družba tudi še odobritev, le z njenim posebnim dovoljenjem (§ 79). Iz teh določb se vidi, da so posamezni družabniki zvezani z družbo s skoro nerazveznimi vezmi. To pa utegne po okolnostih ovirati družabnike v drugem svojem individualnem gospodarskem gibanju. Zato določa zakon, da sme družabniku iz tehtnih razlogov dovoliti prenos deleža trgovinsko sodišče, ako ga družba noče dovoliti, če se to more zgoditi brez škode za družbo in za upnike. A zopet tu se pokaže princip avtonomnosti družbe v izbiri članov. Družba ima namreč pravico, tekom meseca dni imenovati drugega prevzemnika deleža, nego je oni, kojemu hoče odstopiti član svoj delež (§ 77).

Končno je možen prenos deleža, če si je družba pridržala privoljenje v prenos, tudi izvršilnim potom. Če namreč kak upnik družabnika seže z izvršbo na delež, mora izvršilno sodišče določiti cenilno vrednost deleža in jo potem z dovolilom prodaje vred naznaniti zahtevajočemu upniku, družbi in vsem drugim upnikom, ki so zarubili delež. Lahko pa cenilno vrednost

(prevzemno vrednost) določijo sporazumno zahtevajoči upnik, zavezanec in družba. Ako tekom 14 dni ne kupi deleža kupec ki bi ga sprejela družba, mora se delež prodati po predpisih izvršilnega reda brez pritrditve družbe (§ 76 odst. 5.).

4. Organi družbe.

a) Poslovodje (načelništvo).

Slična, kakor pri akcijskih družbah ali pa pri zadrugah predstojništvo, je tukaj institucija poslovodij. Tukaj hočem govoriti o poslovodjih samo v razmerju k družbi in njenim članom, v prihodnjem oddelku pa hočem narisati njih delovanje in odgovornost na zunaj.

Poslovodje so duša vsemu podjetju; ni pa potreba, da bi bili člani družbe. To zopet omogočuje večjo gibčnost družbe, ker si družba lahko poišče potrebnih strokovnjakov izven svojih članov. Postaviti si jih more na trojen način:

a) Z izvolitvijo na občnem zboru. Take poslovodje sme družba vsak čas odstaviti.

b) Z imenovanjem v družbeni pogodbi. Pogoj takemu imenovanju pa je, da mora poslovodja biti član družbe. To imenovanje je sicer del družbene pogodbe, vendar pa se da vsak čas preklicati. Da pa si družba preskrbi neko stalnost v poslovodstvu, sme v pogodbi določiti, da je imenovanje preklicno samo v gotovih slučajih.

c) V družbeni pogodbi pa se lahko dá kaki državni, deželni ali avtonomni oblasti pravico, da ona imenuje poslovodje izmed članov družbe. Takih poslovodij družba sama potem vobče ne more odstaviti (§§ 15, 16).

V svojem delovanju so poslovodje vezani na sklepe družbe, toda le napram družbi sami, na zunaj pa je njih moč neomejena in se je tudi ne sme omejiti. (§§ 19, 20).

Poglavitne dolžnosti poslovodij v notranjem delovanju so:

a) Voditi morajo knjigo deležev. (§ 26. Anteilbuch). Ta knjiga je prilično isto, kakor seznam članov pri zadrugah. Prav takó, kakor ta, mora obsegati imena, poklic in prebivališče članov, mimo tega pa tudi visokost deležev, vplačila, ki so se dala na nje in pa vsi prenosile deležev. Prav tako, kakor pri zadrugah,

je tudi tukaj samo tist član družbe, ki je vpisan v to knjigo. Publiciteta te knjige je manjša kakor seznama pri zadrugah; dočim je pri poslednjih vpogled vsakemu dovoljen, sme knjigo deležev vpogledati samo tisti, ki more posvedočiti, da ima interes na tem. Toda manjša je ta publiciteta le v internem poslovanju, namreč v tem oziru, da pri vodstvu družbe ne more vsak vpogledati knjige. To je v tehnično-upravnem oziru celó dobro, ker bi sicer utegnilo postati vodstvo družbe nekako pozvedovališče. Za publiciteto je skrbjeno na drugačen način, kar bomo pozneje slišali.

b) Družba mora imeti trgovinske knjige po predpisu trg. zakona in redno pisanje teh knjig je izročeno poslovodjam (§ 22).

c) Poslovodje morajo vsako leto v prvih treh mesecih — v pogodbi se lahko ustanovi rok do 6, pri pomorskih obratih do 9 mesecev — napraviti bilanco za preteklo poslovno leto. Zakon ima v §-u 23 prav točne določbe o tem, kako je napraviti bilanco, in upati je, da se žalostni pojavi, ki se kažejo pri zadrugah — če tudi sedaj že redkeje vsled revizijskega zakona z dne 10/6 1903 drž. zak. št. 133 — ne bodo ponavljali pri novi družbi.

d) Poslovodje ne smejo delati konkurence družbi. Zato v panogi družbe brez dovoljenja družbe ne smejo delati kupčij na lastni račun in ne smejo biti osebno jamčujoč družabnik, član predstojništva ali nadzorništva kake druge družbe (tudi trgovinske družbe), ki ima enak delokrog. (§ 24).

e) Brez dovoljenja nadzorništva, ali če tega ni, brez dovoljenja drugih družabnikov se poslovodje ne smejo spuščati v kupčije z družbo samo (§ 25 odst. 4.).

b) Nadzorništvo.

Pri vseh dosedanjih trgovinskih združbah (akcijske družbe, komanditne družbe na akcije, zadruge) je postavitve nadzorništva fakultativna. Pri družbah z omejeno zavezo pa je nadzorništvo obligatorno, ako znaša osnovna glavnica več kot en milijon kron in če šteje družba več kot 50 družabnikov (§ 29). Pravice in dolžnosti nadzorništva so iste, kakor pri pravkar navedenih združbah, posebnost je le ta, da mora nadzorništvo obstojati

najmanj iz treh članov, da jih je prvokrat voliti samó do prvega sklepanja o letnem računu, pozneje pa, ako pogodba drugače ne določa, za tri leta in da nadzorništvo ne more odstaviti poslovdij, katere je na podstavi pogodbe imenovalo državno ali kako drugo javno oblastvo (§ 32, odst. 4. § 30). Da se osigura popolnoma objektivno postopanje nadzorništva, zapoveduje zakon, da člani nadzorništva ne smejo biti poslovodje, uradniki družbe, njih žene, sorodniki ascendenti in descendenti ter sorodniki ali vsaki do drugega kolena (§ 30). Kjer nadzorništvo ni obligatorno, se lahko postavi prostovoljno, bodisi že v pogodbi ali pa pozneje potom premembe pogodbe. Da pa se kolikor mogoče olajša vsaki družbi prostovoljna postavitvev nadzorništva, določa zakon (§ 50, odst. 2), da se sme v tem pogledu premeniti pogodba že z večino glasov (dočim se za druge premembe zahteva soglasnost ali pa $\frac{3}{4}$ večine). In ker je le koristno, ako družba ima nadzorništvo, pa zopet otežuje zakon njega odpravo, določujoč, da je za tozadevno premembo pogodbe potrebna $\frac{3}{4}$ ska večina (§ 30, odst. 4.). Posebnost je končno tudi to, da je člane nadzorništva naznaniti trgovinskemu sodišču (§ 30, zadnji odst.), — a vpisati jih v register ni — in da mora trgovinsko sodišče, ako je nadzorništvo obligatorno, uradoma, če pa je postavljeno prostovoljno, po predlogu določiti 3 mesečni rok za postavitvev in če je ta rok potekel brezuspešno, samo postaviti za dobo do prihodnjega občnega zbora začasno nadzorništvo (§ 31).

c) Občni zbor.

Kakor pri zadrugah in akcijskih družbah je tudi tukaj občni zbor oni organ, — da si ne edini — po katerem vplivajo posamezni družabniki na delovanje družbe. Zato so določbe zakona o občnem zboru v bistvu enake z onimi trgovinskega zakona in zadružnega zakona. Vendar pa so posameznosti jako obilne in vse ustanovljene v namen gibčnosti, konsolidiranja družbe in publicitete njenega delovanja.

Predstojništvo (poslovodje) mora sklicati praviloma vsako leto občni zbor. Vendar pa se sklicanje lahko opusti tedaj, če vsi družabniki pismeno izjavijo, da se strinjajo s sklepi, ki jih je ukreniti v posameznih slučajih, ali pa da so zadovoljni, da se bo sklepalo pismeno. V le tem slučaju se potem večina,

kakršna je potrebna za dotičen sklep, ne šteje po številu oddanih glasov, ampak po vkupni vsoti vseh družabnikom pristojajočih glasov.

Sklicati je občni zbor v obliki, kakor je ustanovljena v družabni pogodbi. Če pa kaka oblika ni predpisana, ga je sklicati s priporočenim pismom na vsakega člana, in je pismo oddati najmanje 7 dni pred občnim zborom na pošto. Če občni zbor ni pravilno sklican, more se vendarle vršiti, a samo tedaj, če so navzočni vsi družabniki (§ 38 odst. 4.). Za sklepčnost je potreba, ako v pogodbi ni določeno drugače, da je zastopan vsaj 10. del osnovne glavnice. V slučaju nesklepčnosti se pa mora sklicati nov občni zbor, ki je potem sklepčen ne glede na visokost zastopane glavnice. Slična določba velja tudi za zadruge (§ 32 zadr. zak.). Ali njena nesrečna stilizacija je privedla do interpretacije, da se sme že v zadružni pogodbi ustanoviti, da se drugi občni zbor, ako prvi ob določenem času ni sklepčen, vrši takoj pol ure ali eno uro pozneje. Žal, da so se zadruge zlasti v poslednjem času — po mojem mnenju v svojo škodo — oprijele te interpretacije in da jo odobruje tudi graško višje deželno sodišče. (Glej »Narodni Gospodar« št. 13 iz l. 1906.)

Sklepanje na občnem zboru se vrši po večini glasov, ako pogodba ne določa drugače. Vsak družabnik mora imeti najmanje en glas, ima pa jih lahko tudi več. Vsak znesek po 100 K prevzete osnovne glavnice dá en glas. Nekateri predmeti morajo imeti kvalificirano večino.

Družabna pogodba je temelj, na katerem sloni družba in treba, da je kolikor mogoče nepremičen. Zato zakon zahteva, da je za vsako premembo potreba $\frac{3}{4}$ ske večine oddanih glasov in notarskega poverjenja, ter je pismeno glasovanje izključeno. Če pa naj se premeni predmet podjetja, je treba, ako pogodba ne ustanovlja drugače, soglasnosti. Če pa naj se kakemu družabniku naloži kako večje breme, ali pa odvzame kako pravico, treba privoljenja dotičnega družabnika (§§ 49, 50). Izjema pa je, kakor že zgoraj omenjeno, postavitev nadzorstva potem pa tudi zmanjšanje nagrade poslovodij ali nadzornikov (§ 50), v to zadostuje večina glasov.

Vse sklepe občnega zbora je vpisati v zapisnik (Protokollbuch) in se mora vsakemu družabniku vposlati en prepis s priporo-

čnim pismom, kar velja tudi za sklepe, ki so se ukrenili pismenim potom (§ 40). Na ta način je vsak družabnik vedno obveščen o važnih dogodkih v družbi.

d) Posebne pravice posameznih članov in skupine članov.

1.) Ne samo sklepe občnega zбора, ampak tudi računski zaključek (bilanco) je vposlati vsakemu družabniku in sicer takoj, ko so ga sestavili poslovodje. Ako družba nima nadzorstva, sme potem vsak družabnik v teku enega tedna pred občnim zborom ali pa pred pismenim glasovanjem zahtevati, da se mu dajo na vpogled vse knjige in listine družbe (§ 22 odst. 4.).

2.) Družabniki, ki imajo skupaj deseti, ali v družabni pogodbi določeni manjši del osnovne glavnice, imajo pravico zahtevati, da se skliče občni zbor v gotov namen. Poslovodje ga morajo potem sklicati tekom 14 dni. Ako poslovodje tega ne storijo, smejo ga sklicati sami in morajo pri tem obrazložiti dejanski položaj. V tem slučaju sklepajo potem tudi o tem, ali naj družba trpi stroške sklicanja (§ 37).

3.) Ako je občni zbor sklenil kaj proti zakonu ali kaj, kar je proti družbeni pogodbi, ima vsak družabnik pravico zahtevati razveljavljenje sklepa in to s tožbo, ki jo je naperiti proti družbi, vložiti pa pri sodnem dvoru, ki opravlja trgovinsko sodstvo na kraju sedeža družbe.

Pogoj tožbi pa je, da je dotičnik na občnem zboru podal na zapisnik ugovor proti sklepu, ali pa da je bil zadržan, priti k občnemu zboru; pri pismenem glasovanju pa, da je glasoval proti predlogu (§-a 41).

Ako bi vsled takega sklepa bili odgovorni za škodo poslovodje ali nadzorstvo, imajo pa oni pravico tožbe (§-a 41, 42).

4.) Kakor pod točko 1.) tega oddelka rečeno, se mora pred občnim zborom vsakemu družabniku vposlati prepis bilance. Člani, ki vkupe reprezentujejo desetinko osnovne glavnice, imajo potem pravico, da na občnem zboru ali pa pri pismenem glasovanju predlagajo, da bilanco pregledajo revizorji. Če se ta predlog odkloni, potem smejo pri trgovinskem sodišču predlagati, da ono postavi revizorje. O tem predlogu mora sodišče zaslišati poslovodje in nadzorstvo ter mu sme ugoditi le tedaj,

ako se verjetno izkaže, da so se prigodile nepoštenosti ali hudi pregreški zoper zakon ali družabno pogodbo. Revizorje je vzeti iz imenika, ki se sestavi ukaznim potom (o tem je izšel min. ukaz z dne 20. julija 1906 drž. zak. št. 155) in so revizorji pod globo do 2000 K dolžni varovati vse tajnosti, ki jih ob reviziji zvedo. Poročilo morajo podati načelništvu (poslovodjam), nadzorništvu in ga razgrniti na pogled predlagateljem v lokalu družbe. Če se je pokazalo, da so se v resnici dogodile nepoštenosti ali imenovani pregreški, se mora takoj sklicati občni zbor, sicer pa poročati o reviziji na prihodnjem občnem zboru. (§-i 45, 46, 47, 126).

5.) Pozneje bomo slišali, da je predstojništvo (poslovodje) in nadzorništvo družbi odgovorno za škodo, ki ji jo povzročita v gotovih slučajih. Če je bil predlog, na občnem zboru ali pa pismeno podan, da se nastopi pravno pot zoper odgovorno načelništvo ali nadzorstvo, odklonjen, ima potem skupina družabnikov, ki poseduje desetinko osnovne glavnice, pravico, da sama vloži tožbo v imenu družbe (§ 48).

III. Razmerje družbe na zunaj.

1. Firma, vpis družbe.

Družba mora imeti svojo firmo in sme njeno ime vsebovati predmet podjetja, ali pa imeti imena vseh, ali pa vsaj enega družabnika. Ako prevzame družba staro firmo, sme jo nadaljevati. V vsakem slučaju pa mora imeti pristavek »družba z omejeno zavezo«, in pri tem se beseda »družba« ne sme okrajšati.

Dokler družba ni vpisana v trgovinski register, na zunaj pravno ne obstoji. Za vpis morajo skrbeti poslovodje. Dokler na vsako vlogo ni vplačan vsaj četrti del, najmanj pa znesek po 250 K (§ 10), pri železničnih in pomorskih podjetjih vsaj po 100 K (§ 13) in ako obstoji kak delež v dajatvi (apports), dokler ta dajatev v celem obsegu ni opravljena, ni prigrasitev za vpis dopustna. Prigrasitev mora biti podpisana od vseh poslovodij in ji je priložiti (§ 9):

1.) Notarsko družbeno pogodbo.

2.) Zapis, podpisan po poslovodjih, o vseh družabnikih po imenu, poklicu in prebivališču, o osnovni vlogi vsakega posa-

meznega in o vplačilu na vlogo. S tem in ker morajo poslovodje vsako leto v mesecu januarju na podstavi knjige o deležih trgovinskemu sodišču priobčiti nov tak zapis, odnosno, če ni bilo premembe, samo to naznaniti (§ 26), je pri trgovinskem sodišču vedno na razpolago stan družbe v pogledu na člane in denarno moč. In ker je trgovinski register s prilogami vred vsakomur dan na vpogled, mimo tega pa je premembe v spisih v trgovinskem registru tudi še javno razglasiti, je s tem zasigurana najširša publiciteta družbe in je torej zgoraj pod točko II^{4 a)} navedena omejitev, da vpogled v knjigo deležev ni vsakemu dovoljen, paralizirana.

3.) Zapis poslovodij z navedbo njih imen, poklica in prebivališča ter, ako niso postavljeni že v pogodbi, dokaz njih postavitve. Podpis poslovodij mora biti sodno ali po notarju poverjen.

4.) Če potreba za družbo državnega privolila (§ 3), tudi dokaz tega privolila.

V prijavi za vpis morajo poslovodje tudi potrditi, da so deleži, kolikor jih je vplačati v gotovini, v resnici vplačani, kolikor pa jih je opraviti v dajatvah, da so te dajatve že v njih rokah.

Trgovinsko sodišče mora presoditi popolnost in zakonitost prijave in njenih prilog, zlasti pa pogodbe ter potem skleniti o vpisu (§ 11) ter vpis na kratko razglasiti (§ 12).

2. Delovanje družbe.

a) Izterjanje osnovnih vlog, varnost upnikov, jamčevanje članov.

Podlaga delovanja družbe je v prvi vrsti njena osnovna glavnicca. Ona je tudi sredstvo za kredit družbe. V zakonu je vstvarjenih kavtel, ki sigurno zajamčijo, da se osnovna glavnicca, odnosno vloge, realizirajo v prid družbe.

Ako se osnovne vloge niso takoj ob ustanovitvi družbe vplačale popolnoma, potem je ostanek osnovne glavnicce nekak rezervni fond, katerega more družba po potrebi poklicati v družbeno delovanje. Ako se poda taka potreba, mora skleniti nadaljnja vplačila, ki jih je zračuniti vedno po razmerju deležev (n. pr.

20% vsakega deleža), občni zbor in je ta sklep vpisati v trgovinski register (§ 64). Poziv za vplačilo je vročiti družabnikom, ako ni v pogodbi drugače določeno, s priporočenim pismom (§ 65, odst. 2.). Če je kak družabnik v zamudi, teko 6% obresti, družba pa ima te-le pravice:

Ona more vplačilo vložiti, ali pa izreči, da je delež za p a d e l. Če se posluži poslednjega sredstva, morajo poslovodje po preteku vplačilnega roka mudnemu družabniku s priporočenim pismom podeliti še en rok za vplačilo in mu za slučaj, da se ga ne drži, zagroziti izključenje iz družbe. Po brezvspešnem preteku tega roka morajo poslovodje mudnega družabnika — zopet s priporočenim pismom — izreči za izključenega. S tem je mudni družabnik izgubil vse pravice, zlasti do že vplačanega deleža (§ 66), do čim se dolžnosti ni iznebil.

Daljnje postopanje se ravna po tem, ali je družabnik dobil delež od drugih prednikov, ali pa je on prvotni družabnik.

V prvem slučaju mora družba nastopiti pot regresa. Zavezan je namreč za vsa plačila na vloge prvi prednik mudnega družabnika solidarno z le-tem (§ 78), vsi prejšnji predniki pa subsidijarno, t. j. samo če se od poznejšega prednika ne dobi plačilo, a samo oni, ki so vpisani v knjigo deležev v zadnjih 5 letih od poziva za vplačilo nazaj računjeno. Kako pri regresu postopati, je določeno v §-u 67. Tisti prednik, ki vplača dolžni znesek, postane zopet družabnik in se ga vnovič vpiše v knjigo deležev.

V drugem slučaju, če namreč prednikov ni, kakor tudi v prvem slučaju, ako se potom regresa ni moglo dobiti plačila, pa ima družba pravico (ne dolžnosti) delež prodati (§ 68). Ta prodaja se lahko izvrši pod roko, a samo v teku enega meseca, odkar je gotovo, da plačila ni dobiti od izključenega družabnika, odnosno njegovih prednikov, in samo za ceno, ki jo kaže zadnja bilanca. Po preteku tega roka pa je moči prodati delež le po javni dražbi, ki jo opravi kak trgovinski mešetar ali pa trgovinsko sodišče. Kupca pa mora potrditi družba. Če izkupilo znaša več, kakor dolgovani znesek, se presežek obrne za poravnavo do sedaj še ne zahtevanih daljnjih plačil vloge in če je cela vloga pokrita, se ga izroči izključenemu družabniku.

Če pa izkupilo ne doseže zneska, ki ga je vplačati ostane za primanjkljaj odgovoren še vedno izključen družabnik, ki je

mimo tega odgovoren tudi še za vsa poznejšna vplačila na vlogo (§ 69). V tem slučaju, kakor tudi v slučaju, da družba ni nastopila poti prodaje, pa jamčijo za primankljaj, odnosno v poslednjem slučaju, za cel znesek, ki ga je vplačati, kakor poroki vsi ostali družabniki. Na te je dolgovan znesek razdeliti po meri njih deležev. Če je družba pustila delež prodati, potem je vstopil v družbo kupec kakor nov družabnik z vsemi pravicami, torej tudi s pravico do dobička. Če pa deleža ni prodala, ampak je vse dolgovano vplačilo razdelila med ostale družabnike, potem pa dotični zneski ne prirastejo k njihovem deležem, temveč ostane delež v razpolagi družbe in oni imajo samo pravico do razmernega dobička. Če družba pozneje ta delež proda, je v prvi vrsti povrniti družabnikom njih plačila, presežek pa izročiti izključenemu članu.

Vidi se torej, da je zelo vestno skrbjeno za to, da se osnovna glavnica sigurno izterja za družbeno delovanje in da je ona, odnosno za izterjane vloge nabavljeni surogat, vedno prav gotov fond za zahteve upnikov.

b) Doplačila.

Za svoje delovanje pa si more družba zagotoviti še drugo finančno moč. To so že poprej pod II. 2. navedena doplačila (Nachschüsse §-a 72—74), ki so le fakultativna. Tudi doplačila so fond za zadostitev upnikov, a ne vedno. Obveznost do doplačil se mora, kakor že prej omenjeno, ustanoviti vedno v družbeni pogodbi in preračunati v razmerju z deleži. Ta doplačila se pa lahko zahtevajo pred vplačilom celih deležev, lahko pa tudi pozneje. V prvem slučaju mora biti to v pogodbi izrecno ustanovljeno.

Ker so ta doplačila del družbenega imetja, jamčijo tudi upnikom za njih zahteve. Vendar pa je siguren fond za upnike le osnovna glavnica. Doplačila se namreč smejo družabnikom vrniti, vendar pa prej nikdar, dokler niso vplačane vse osnovne vloge in le toliko, kolikor jih ni porabiti za kak pomankljaj v bilanci. Sklep o vračilu je razglasiti s pristavkom, da je družba voljna plačati ali zasigurati upnike, ki se zglasijo; šele po preteku treh mesecev od te razglasitve se smejo poplačila vrniti.

Za izterjanje doplačil veljajo iste določbe, kakor za izterjanje vplačil na osnovne vloge. Vendar pa se v pogodbi lahko ustanovi

tudi takozvani »Abandonrecht«, t. j. pravica člana, da mesto vplačati doplačilo, pusti svoj delež. Pri regresu pa jamči prednik samo za tisto doplačilo, ki je obstojalo za časa njegovega izstopa iz družbe. Ako je zarad neizterjanega, doplačila družba prodala delež mudnega (izključenega) družabnika, pa jamči za izpadek edino le-ta, ne tudi, kakor pri vplačilih na vloge, ostali družabniki.

Če te določbe o vplačilih na osnovne vloge in o doplačilih premostrimo glede na praktikabiliteto, pridemo do tehle zaključkov.

Ker vsak družabnik jamči za vplačilo celih vlog sodružabnikov — zopet nov dokaz, kako previdno bo treba postopati pri izbiri članov — je za družabnike pač najsigurneje, da se takoj vplača cela osnovna glavnic. Potem nimajo nikakega jamčevanja več. Toda z ozirom na delovanje družbe in na njen kredit pa to ne bi bilo ugodno. Če je vplačana vsa glavnic in tudi investirana v podjetju, potem obstoji fond za zahteve upnikov samo v podjetju in že kake majhne neprilike spravijo družbo lahko v zadrego. Če pa je investiran samo del kapitala, drugi del pa naložen na obresti, pa zopet dobiček v obratu ne bode velik.

Po mojih mislih bode najprikladneje, ako se pokliče takoj vsa glavnic ali pa vsaj večji del v družbeno delovanje in da se mimo tega v pogodbi dogovori tudi doplačilo. S tem lahko družba razširi svoje delovanje po potrebi in ima še vedno na razpolago fond pri svojih članih.

c) Zvišanje in znižanje osnovne glavnice.

Zvišanje ali znižanje glavnice je vsikdar dopustno. Vendar pa je to prememba družbene pogodbe in zato potreba za tak sklep, da se ga ukrene na občnem zboru s $\frac{3}{4}$ večino in ga poveri z notarskim aktom.

1. Zvišanje (§§ 52, 53).

Za prevzem nove glavnice imajo, kakor pri akcijskih družbah, prednost dosedanji člani. Izdati morajo posebno prevzemno izjavo v notarski obliki. Ako prevzamejo nove vloge nečlani, morajo mimo tega izjaviti, da pristopijo družbi. Vsak more prevzeti samo eno vlogo, ki mora znašati, kakor pri osnovi družbe, najmanje 500 K, odnosno 250 K in se mora vplačati najmanje četrti del vsekako po 250 K, odnosno 100 K. Dovoljeni so tudi apport,

s katerimi se ravná, kakor prvotno. Pogoj zvišanju pa ni, da je prvotna glavnica že popolnoma vplačana. Torej je zvišanje glavnice finančni pripomoček, prav tako kakor zahtevanje daljnih vplačil na prvotne vloge, ali pa doplačila, mimo tega pa je še povečanje fonda za upnike. Razlika je le ta, da je težje uživotvoriti ga, ker treba $\frac{3}{4}$ večine.

Novi člani prevzamejo jamstvo tudi za vso prejšnjo glavnico, kolikor še ni vplačana, in naopak jamčijo stari člani za novo glavnico. Ker pa se v poslednjem slučaju razširi breme dosedanjih članov, je treba njih izrecnega privoljenja v to, da se nova glavnica ne vplača takoj.

Za vpis v trgovinski register veljajo ista pravila, kakor za prvotni vpis.

2. Znižanje (§§ 54—58).

Razlogi, iz katerih je moči znižati glavnico, bodo od slučaja do slučaja različni. Najpogosteje se bo pač glavnica znižala, če družba prvotne, ali pa pozneje zvišane glavnice ne potrebuje več za svoj obrat. To znižanje se potem zgodi na ta način, da se del vplačanih vlog vrne družabnikom, ali pa da se jih popolnoma ali deloma oprosti vplačila še ne popolnoma vplačane vloge. Utegne pa se odpisati glavnica tudi v ta namen, da se znižajo pasiva in da se preje more izkazati dobiček, ali pa da se pokrijejo že nastale izgube. Pod znesek 20.000 K se glavnica ne sme odpisati.

Postopanje pri odpisanju je v zakonu natančno določeno in tudi skrbljivo za to, da upniki niso prikrajšani. Sklep, s katerim se zniža glavnica, je upnikom naznaniti s pristavkom, da je družba pripravljena dati jim plačilo ali pa zavarovanje. Upniki se morajo na to v 3 mesecih zgласiti, sicer se smatra, da privolijo v znižanje.

Tam, kjer se osnovna glavnica uniči že z obratom samim, ali pa če je predmet izvrševanja omejen samo na določen čas, se morejo že v pogodbi ustanoviti vračila osnovnih deležev z izžrebanjem ali odpovedjo. Taka vračila pa se smejo dajati le iz dobička, ne pa iz osnovne glavnice same. Ta mora ostati nedotaknena upnikom.

d) Poslovodje.

Na zunaj delujejo poslovodje neomejeno. V notranjem poslovanju so vezani na sklepe občnega zbora, tako n. pr. ne smejo

sami podeliti prokure. Toda ako so jo podelili brez sklepa obč. zbora, je ta podelitev na zunaj veljavna. Izkratka: na zunaj deluje družba izključno po poslovodjih.

Ker imajo neomejene pravice, pa morajo zato jamčiti družbi in sicer nerazdelno za vso škodo, ki so jo povzročili družbi z zanemarjenjem pazljivosti dobrega trgovca (§ 25).

Mimo tega jamčijo v dveh slučajih tudi neposredno upnikom, namreč če so pri znižanju glavnice napravili napačne navedbe o zadostitvi ali zavarovanju upnikov (§ 56), in če so pri nadaljnem vplačevanju osnovne glavnice kaj napačno navedli, ali pa če vplačevanja niso prijavili trgovinskemu sodišču (§ 64).

V gotovih slučajih se pa celo zagrešijo kaznivega pregreška (§§ 121, 122, 123, 124).

e) Nadzorništvo.

Civilnopravno in kazenskopravno jamčevanje članov nadzorništva je prav tisto, kakor jamčevanje poslovodij (§ 33).

f) Jamčevanje članov.

Motiv v medsebojnem razmerju med načelništvom in člani glede na jamčevanje je, da so družbi odgovorni drug za drugega kolikor prihajajo v poštev njene obveznosti na zunaj. V §-u 82 je določeno, da je dobiček razdeliti po meri deležev in da se nikdar ne sme obljubiti določenih obresti. Tudi se dobiček ne sme razdeliti, ako se po končni bilanci pokažejo izgube, ampak ga je porabiti v pokritje teh izgub. Ako načelništvo dobiček razdeli proti tem pravilom, potem so vsi člani zavezani drug za drugega, vrniti dobljena protizakonita izplačila. Prav tako tudi jamčijo člani v slučaju znižanja glavnice, ako so poslovodje izplačali članom dele glavnice, odnosno jim odpustili vplačilo, opustivši prej navedene kavtele glede upnikov.

Zakon ima tudi ponatančne določbe o razdružbi družbe in o likvidaciji. Ali ker je namen temu članku le vzpodbuditi vnemo za novo družbo, mislim, da smem opustiti razmotranje teh predpisov.

Kavčnik.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Motenje posesti ribišтва na svetu, o katerem je dvom, spada li v tuzemstvo ali pa v inozemstvo. Pristojnost tuzemskega sodišča po §-u 84 jur. n.? Razveljavljenje soglasnih nižesodnih odločb, ki sta se izrekli za tuzemsko pristojnost, po §-u 42. jur. n. glede na administrativne podatke, da sporni svet leži dejansko (§ 81. jur. n.) na Hrvatskem, čeprav je v zemljiški knjigi in v katastru občine štajerske.

(Konec.)

Rekurzno sodišče v Mariboru ni ugodilo rekurzu tožencev.

Razlogi.

Toženci se pritožujejo proti končnemu sklepu:

- 1.) ker se njihovemu ugovoru glede nepristojnosti sodišča ni ugodilo;
- 2.) ker se je ugodilo tožbenemu zahtevku v glavni stvari;
- 3.) ker besedilo končnega sklepa ne odgovarja niti tožbenemu zahtevku, niti dejstvenemu uspehu razprave;
- 4.) zaradi pomankljivosti razprave.

Rekurz pa je v vseh točkah neutemeljen in njegova vsebina ni po tem, da bi povzročila meritorno razsojo v korist tožencev.

Ad 1.

Po krajevnem ogledu, po mapi in navedbi zvedenca je sicer dognano, da zemljiška parcela 591/22 d. o. Obrež s točko »p« vred, ki je za dejstvo motenja merodajna, spada po zmislu novo dobljene in novo obmejničene deželne meje med Štajersko in Hrvatsko — ta meja se je l. 1900 sporazumno in po nalogu obojestranske vlade odredila — k Hrvatski, a ne k Štajerski. Vzlic temu je glasom zemljiškooknjižnega izpiska in posestnih pol c. kr. davčnega urada v Ormožu dognano, da se le-ta parcela kakor tudi sosednje parcele n. pr. 591/16 in druge jako obsežne parcele na priliko 591/1 ta čas nahajajo v štajerskem katastru in zemljiški knjigi in so tukaj obdačene. Razen tega

je razprava dognala, da se je novo dobljena meja za sedaj le začasno s stopiči označila, da se nameravanih novih mejnikov v določenih točkah 17, 18, 19 in 20 še niti ni postavilo, in da se katastrska izvršitev te mejne črte, ki bode pač povzročila svojčas izločitev teh parcel iz štajerskega katastra in njihov prepis hrvatskemu katastru, niti ni začela, kamo li izvršila.

Glede na to je prvemu sodniku pritrjevati, da morajo štajerska sodišča glede teh parcel tako dolgo ostati pristojna, dokler so te parcele v štajerskem katastru.

Pa tudi nadaljnjim izvajanjem prvega sodnika o uporabnosti §-a 84 jur. n. na le-to pravdo, je za vsekakor možni slučaj pritrjevati, če bi bile te parcele ali vsaj njih del že danes tudi v hrvatskem katastru; kajti v tem slučaju bi imel tožnik zares po zmislu §-a 84 jur. n. na prosto, tožbo vložiti ali pri štajerskem ali pri hrvatskem sodišču.

Na temelju te za vprašanje pristojnosti velevažne pravice tožnikove je prvi sodnik tudi opravičeno odklonil ponujene dokaze tožencev, s katerimi so hoteli dokazati, da pripadajo predmetne parcele k Hrvatski, da so vkatastrovane in obdačene na Hrvaškem, ker to dejstvo tukaj ni odločilnega pomena za vprašanje o pristojnosti.

Glede na tozadevne, v bistvu prikladne in prave razloge prvega sodnika, je bilo vsa dotična rekurzna izvajanja odkloniti.

Ad 2.

Tožbeni zahtevak je v bistvu proti vsem trem tožencem zakonito utemeljen; preklicnega prekarija po zmislu §-a 345 o. d. z. ni najti v dogovorih med drugotožencem V. in pričo M., potrjenih po pričah A. M. in M. K. glede daljnega izvrševanja lova in ribičije do 1. julija 1904 in sicer tem manj, ker toženci izrecno pripoznavajo, da niso, dokler ni bila ribičija dana v zakup tretjetožencu, t. j. do marca 1904, nikoli lovili na spornem svetu, in ker se je na drugi strani s pričami dokazalo, da je dotlej tožnik vedno sam ribaril ali ribariti dal.

Tozadevnih pravic prvotoženca, če sploh obstoje, torej v obsegu pričujoče posetne pravde po zmislu §-a 457 c. pr. r. sploh ni moči upoštevati, nego jih je po potrebi v posebni

petitorni pravdi uveljaviti, v le-tej posestni pravdi se pa nanje po §-u 339 o. d. z. ni ozirati.

Tudi v rekurzu izrečeno pripoznanje, da se je ribičija dala v zakup tretjetožencu le po pomoti, češ, ta lovska zakupna doba je že 1. januarja 1904 nehala, in da tretjetoženec, ker dobroverni zakupnik, nikakor ni zakrivil motenja posesti, nikakor ne izpreminja objektivnega pričujočega motenja tožnikove posesti in njegove po §-u 339 o. d. z. utemeljene pravice do tožbe.

Pripoznana dejstva, namreč da se je ribičija dala v zakup tretjetožencu, da se je postavilo prepovedno ploščo na parceli 591/22 in da se je povzročila razglasitev pri cerkvi, — ne utemeljujejo sama ob sebi še motenja tožnikove stvarne posesti, pač pa značijo tem zdatnejše motenje tožnikove pravne posesti, proti kateri je tožnik opravičen, brani se, kakor proti motenju stvarne posesti.

Prav tako je brez pomena, če in kako dolgo so tožnikovi ribiči na prepirnem torišču še poleg toženčevih ribičev ribarili; kajti že ribičija, (potrjena po pričah M. K. in R. R.) toženčevih ribičev I. H. in T. Š. popolnoma zadostuje, da se motenje tožnikove pravne posesti zakonito utemelji.

Rekurzna izvajanja tožencev so torej, kar zadeva glavno stvar, nemerodavna.

Ad 3.

Kar pa zadeva štilizovanje in besedilo razsodila, se to sicer s tožbenim zahtevkom ne strinja povsem, in se tudi poznej ni premenil tožbeni zahtevk. Vzlic temu je po gorenjih izvedbah reči, da razsodilo ne nasprotuje podatkom razprave, ker toženci poleg svojih drugih pripoznanj tudi v rekurzu izrecno navajajo, da so za vse odgovorni.

Za kako stilistično predrugačbo ali uradno popravo razsodila tudi sicer ni nobenega povoda, tem manj, ker vsi trije toženci v vsakem slučaju z glavno stvarjo in tudi s stroški propadejo, in torej na njihovi strani ni najti materialno-pravnega interesa.

Ad 4.

Slednjič tudi ni najti pomanjkljivosti razprave v nobenem oziru, posebno ne zaradi odklonitve toženčevih protidokazov o

tem, ali pripada prepirni svet k Hrvatski. Za to vprašanje je namreč po prvosodnih ugotovitvah in po razlogih ad 1. povsem brez pomena, ali je prepirni svet morda v resnici v katastru hrvatskem ali ne; prav tako brez pomena so izjave, ki so jih baje obojestranski politični zastopniki pri omejitvenju bili oddali glede lovskih pravic; bila je tedaj prvosodna odklonitev vseh zadevnih dokazov le opravičena.

Iz teh razlogov je bilo rekurz tožencev, ker popolnoma neutemeljen, zavrnilo.

C. k. r. najvišje sodišče je (na remonstracijo toženca grofa B., morebiti posredovanjem ogrskega ministrstva) vsled predloga pravosodnega ministrstva kakor vrhovnega upravnega oblastva po zmislu § 42 jur. n. izdalo odločbo z dne 18. julija 1905 št. 11653:

Končni sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ormožu z dne 2. julija 1904 C 33/4-17 in sklep c. kr. okrožnega sodišča v Mariboru z dne 22. avgusta 1904 R I 125/4, kakor tudi vse sodno postopanje pred tema sklepoma se kakor nično razveljavlja, in mora vsaka stranka trpeti svoje pravnice in rekurzne stroške.

Razlogi.

Po §-u 81 jur. n. spadajo pravde zaradi motenja posesti pred sodišče, v čigar okrožju leži zadevna nepremičnina. Iz tega izhaja, da sodiščem pri motenju posesti glede takih nepremičnin, ki se ne nahajajo v ozemlju veljavnosti jur. norme, ki se torej nahajajo v inozemstvu, ne pristojajo sploh nobeno sodstvo; da so marveč take pravnice stvari od tuzemskega sodstva izvzete.

Tako je v le-tej pravdi, kajti iz zadevnih pravnih spisov, osobito iz izreka zvedenca Jakoba S. izhaja, da leži sporni svet vsled označitve deželne meje po avstrijski in ogrski vladi iz leta 1900 na hrvatskem ozemlju.

Okolščine, iz katerih sta nižji sodišči utemeljevali svojo podsodnost, namreč da je prepirni svet še vedno vknjižen v zemljiški knjigi okrajnega sodišča v Ormožu in tudi v tuzemskem katastru, in da se še omejitvenje označene deželne meje ni izvršilo, so popolnoma brez pomena, kajti po §-u 81 jur. n. je za pristojnost tuzemskih sodišč merodavno samo to, da zadevni sporni svet leži v tuzemstvu, ne pa tudi, da je v tuzemski

zemljiški knjigi vpisan in tuzemsko vkatastrovan, in prav tako ni moči dogovoru zaradi meje odrekati veljave zaradi tega, ker se še omejnichenje dogovorjene meje ni izvršilo.

V tem oziru zadošča sporazumljenje obeh vlad, katero sta priobčila c. kr. ministrstvo za notranje stvari z dne 26. maja 1905 št. 20532, dejansko odobrilo ogrsko ministrstvo za notranje stvari že leta 1901 in avstrijsko ministrstvo za notranje stvari leta 1902. Sicer pa je pripomniti, da leta 1900 ni šlo za novo sporazumljenje glede meje, ampak samo za revizijo že leta 1844 sporazumno določene mejne črte, torej samo za to, da se poiščejo mesta cele vrste takrat postavljenih, med tem izginolih mejnih znamenj, kakor to izhaja iz dopisa štajerskega namestništva z dne 20. maja 1904 št. 21765, tako da se je torej določitev meje, vsled katere se je sedaj sporni svet odkazalo hrvatskemu ozemlju, še takrat pravoveljavno dogovorila; o tem je v pravnem aktu tudi uradno potrdilo kralj. ogrskega komitatnega oblastva v Varaždinu z dne 30. maja 1904 št. 6413 ex 1904.

Ker sta nižji sodišči v le-tem slučaju razsojali stvar, ki je tuzemskemu sodstvu odvzeta, je bilo predlogu pravosodnega ministrstva ugoditi in po zmislu §-a 42 jur. n. ukreniti, da se razveljavi oba nižjesodna sklepa in vse postopanje pred njima.

Izrek o stroških je oprt na določbi zadnjega odstavka §-a 51 c. pr. r., ker nedostaje predpogojev prvih dveh odstavkov tega §-a.

Pripomnja priobčevalčeva.

Zemljiškoknjižna mapa in kataster sta iz leta 1824 in 1876; na stotine predmetnih parcel je vknjiženih v novi zemljiški knjigi od početka 1887, 1888; vzlic sporazumni določitvi meje iz leta 1844 je ostala naša zemljiška knjiga, naš kataster, naš davek, naše novačenje v teh krajih živo. Dodati je še, da so se vse predmetne, neštevilne zemljiške parcele pri ustanovitvi nove zemljiške knjige glasom zapisnika od 4. septembra 1866 sprejele v novo zemljiško knjigo, osobito tudi zadevna parcela 591/22; ediktalni rok je bil potekel z dne 30. aprila 1888. Slednjič je glede sosedne občine Frankovci, ki istotako meji na Hrvatsko pri vl. št. 68 te kat. občine zabeležena knjižna zaznamba:

na podlagi krajevne poizvedbe od 13. aprila 1887 se s tem znanjuje, da se krajevne poizvedbe glede parcel 465, 487, 530/2 zaradi sporne meje napram Hrvatski niso dokončale.

Žal, da se vrhovno sodišče ni oziralo na vse druge na prvi in drugi instanci dognane razloge za tuzemsko pristojnost. Po odločbi vrhovnega sodišča je nedotakneno ostalo dejstvo, da je tuz. sodišče vendar le nedvomno pristojno vsaj v nekaterih, osobito zemljiškoknjižnih stvareh. Če pa je temu tako, potem stoji istotako načelo, enotne in nerazdelne pristojnosti enega in istega sodnega okrožja, namreč načelo, da mora biti pristojno tuzemsko sodišče v svojem okrožju za vse stvari, če je pristojno vsaj za nekatere. Z navedeno odločbo vrhovnega sodišča se torej krši to načelo enotne pristojnosti.

Nadalje se pri novi ugotovitvi mejne črte 1900 ni nič drugega zgodilo, kakor določilo se je, kje je šla mejna črta leta 1844. In vzlic določeni meji leta 1844 je bila vendar pristojnost tuzemskega sodišča nedvomna.

Vrhovno sodišče tudi ničesar ne more navajati iz navedenega sporazumljenja obeh ministerstev iz leta 1901 oz. 1902 o tem, kdaj naj neha veljava dosedanje, in kdaj začne veljava nove meje, o kateri živ krst ni vedel ničesar; o kateri še tudi namestništvo v Gradcu v dobi tekoče pravde 20. maja 1904 ni vedelo ničesar drugega reči, kakor da se je leta 1900 iskala in našla stara mejna črta iz leta 1844.

Prva mapa o novo določeni meji je prišla zvedencu dva dni pred končno razpravo (1. julija 1904) uradoma od ministrstva v roke, sicer bi prepirne točke sploh ne bilo moči glede meje niti določiti.

Pri tem pa znaša mera tozadevnih obmejnih parcel skoraj več, nego polovico treh kat. občin, gotovo mnogo mirijametrov.

Vse to je pač jasen dokaz, da je v zadevnem ozemlju tuzemska državna oblast živa v vsem svojem gospostvu še po rešeni pričujoči pravdi in je bila in je še istotako letošnjega leta.

Vrhovno sodišče le temu položaju ne pripisuje nobenega pomena, marveč mu za pristojnost odreka vsako veljavo. In vendar po vseh naredbah, posebno vsled navedene knjižne zaznambe ob času tekoče in rešene pravde gotovo ni bilo jasno, ampak prav dvomljivo, kje da leži prepirna parcela, ali

na Štajerskem ali na Hrvatskem; in v tem slučaju ima po § 84 jur. n. tožitelj pravico do tožbe v obeh dvomljivih sodnih okrajih. —

Potemtakem in ob pičlosti vrhosodnih razlogov se mi zdi zadnji instanci odločilni razlog »ležeče stvari« zgolj mehanična razlaga, ki se pa zadostno ne ozira na vsa dana dejstva.

Dr. Fr. M.

b) Kad netko zatraži jednu od mjera, navedenih u čl. 73 III stavak mjenb. zak., to se imade povesti redoviti postupak a nipošto riješiti samu stvar „ex primo decreto“. Protiv zaključka kojim se udovoljuje s mjesta tražbi, dopušten je utok.

Tužiteljica E. P., za pustupka amortizacije i na temelju čl. 73 III st. mjenb. zak. zatraži, da bude naloženo tuženim B. i M. da u tri dana pod prijetnjom ovrhe polože na sudu iznos od kr. 300 u podmirenje mjenice od 19. veljače 1903, prihvaćene, odnosno potpisane od njih tuženika — čemu bje udovoljeno zaključkom prvostepenog suda.

Utok sutuženika M. po drugostepenoj molbi bje odbačen kao nedopušten, jere da pobijani zaključak jeste nalog na sudbeni polog svote izgubljene mjenice, koji polog mora da se smatra kao uvjetni platež te po §§-ima 552 i 559 gr. p. ne može se pobijati pravnim lijekom.

Na previdni utok sutuženog M. c. kr. vrhovni sud prihvatio je zaključak od 10. srpnja 1906 br. 11014, kojim se udovoljuje previdnom utoku, ukida pobijani zaključak i naređuje utočnome sudu, da uređuje po zakonu utokom M., ne gledeć na navedeni razlog nedopuštenosti istoga i da dotično uvaži trošak prevdnog utoka, i to iz sljedećih razloga :

Drugi odsjek šestog dijela gragj. postupnika pozna samo dva slučaja kada se izdaje mjenični nalog: 1.) nalog izplate (§ 557); i 2.) nalog osiguranja (§ 558), koji posljednji se izdaje na tužbu zbog osiguranja na osnovu čl. 25 i 29 mjen. zak. U nazočnom slučaju bje zatražen po čl. 73 III stav. mjen. zak. molbom polog dužne svote na temelju mjenice. Ote dvije odredbe mjen. zak. i ona mandatnog postupka (§ 548 gr. p.) sadržavaju

izuzetak od pravila, da se prije presugjenja imade saslušati protustranka, te ote odretbe ne mogu se analogno primijeniti na upitni slučaj.

Izreka o trošku previdnog utoka osniva se na drugoj izreci prvog stavka § 52 gr. p. —

Na to utočni sud prihvatio je utok sutuženog M. te u preinačenju napadnutog zaključka nije udovoljio predloženomu nalogu »ex primo decreto« spram sutuženog M. za polog mjenične svote od kr. 300 c. s. c. i naložio je prvomu sudu, da povede na tužbu redoviti postupak uvaživ trošak utoka, i to iz razloga, što mandatni postupak jeste pripustiv samo u navedenim po zakonu slučajevima, dočim o mjeničnoj pravnoj stvari za polog mjenične svote na temelju izgubljene mjenice ima da se razpravlja i sudi po redovitim pravilima postupnika.

Inače do razprave nije došlo, pošto se stranke vansudbeno nagodiše. —*rške*—

c) Prizivni spis ni po zakonu, če so prizivni razlogi v njem navedeni s pridržkom, da se utemelje šele na ustni prizivni razpravi (§-i 462, 467 št. 3, 471 št. 3, 483 in 498 c. pr. r.).

Toženec Z. je proti rāzsodbi okr. sodišča v Ljubljani od 9. maja 1906 opr. št. C V 15/6-5 vložil po svojem odvetniku priziv, v katerem je naglašal, da izpodbija rāzsodbo radi napačne ocene dokazov in radi napačne pravne presoje, in pristavil, da si »pridrūuje ta prizivna razloga utemeljiti šele na prizivni razpravi«.

C. kr. deželno prizivno sodišče v Ljubljani je v nejavni seji s sklepom od 26. junija 1906 opr. št. Bc III 88/6-1 priziv zavrglo po zmislu §-ov 471 št. 3, 474 odst. 2 in 467 št. 3 c. pr. r.

Razlogi.

Priziv je bilo zavreči, ker v prizivnem spisu označena prizivna razloga napačne ocene dokazov in napačne pravne presoje s pridržkom utemeljevanja šele na prizivni razpravi nikakor ne zadostujeta.

Zakon v §-u 467 št. 3 c. pr. r. zahteva za potreben rekvizit vsakega prizivnega spisa med drugimi tudi kratko navedbo

razlogov izpodbijanja (prizivne razloge) t. j. jasno označenje tistih napak ali hib, na katerih hira po mnenju prizivatelja postopanje pred prvim sodnikom, oziroma prva sodba. Namen navedenega zakonitega določila je, da se prizivni predlogi gibljejo v trdnih mejah ter prijavijo že po celi vsebini tako, da se more prizivno sodišče držati v mejah, postavljenih mu z zakoni, §-om 462 odst. 1 c. pr. r.

Kakor ne zadostuje v označenje prizivnega razloga splošna trditev, da je izpodbijana sodba napačna ali krivična ali proti zakonu, ker ni razvidno, v kateri smeri je prvi sodnik dokazal napačno ocenil, ali zakaj je pravno pomotno razsodil, — prav tako ni zadostno, ako se isti zmisel v enako vrednih besedah izrazi, da se hoče sodbo izpodbijati radi napačne ocene dokazov ozir. radi napačne pravne presoje, če se zajedno ne navaja, v čem tiči dozdevna napaka.

Da je navedeno, čeravno po zmislu §-a 76 c. pr. r. samo kratko označenje napačnih prvosodnih premis izpodbijane sodbe potrebno, se razvidi tudi iz določbe §-a 526 zad. odst. c. pr. r. in sicer ne samo radi tega, ker je le na ta način prizivnemu nasprotniku možno, da se primerno pripravi za prizivno razpravo, ampak posebno še tudi radi tega, ker bi prizivatelju vendar še bilo na prosto voljo dano, z novimi utemeljitvami prizivnih razlogov nastopiti in bi se mu tudi omogočilo uveljavljenje napačne pravne presoje na primer tudi glede dispozitivnih pravnih načel tako glede zastaranja i. t. d. V tem pogledu pa mora ostati prizivno sodišče vendar le vezano na že po strankah stavljen predloge; ako bi se pa označeno načelo v nemar puščalo, bi se vsekakor nasproti zakonovemu določilu §-a 483 odst. 1 c. pr. r. ne zamoglo zabraniti pred drugačenja uveljavljenih prizivnih razlogov.

Priziv je torej bilo že v nejavni seji zavrnilo.

Revizijskemu rekurzu vrhovno sodišče s sklepom od 2. avgusta 1906 ni ugodilo iz razlogov prizivnega sodišča, osobito ker je prizivno postopanje omejeno s prizivnim predlogom in mora prej le-ta biti po prizivnem razlogu določen ter individualiziran, a prizivni spis očitno ni po tem zakonovem predpisu (§-i 462, 467 št. 3, 471 št. 3, 483 in 498 c. pr. r.). —n.

Kazensko pravo.

Od katerega dne je računati dva, oziroma trimesečno dobo koluzijskega zavora po zmislu §-a 190 k. pr. r.?

Naslednji slučaj kaže, kako preporno nastane kako vprašanje v praksi, ako se zakon poslužuje presplošnega besedila. Neka ženska je bila 24. maja 1905 od mestne policije v *A* aretirana in 25. maja v zapor sodnega dvora privedena, ker je bila na sumu hudodelstva goljufije. Dne 27. maja je predlagalo državno pravdnitstvo v *A*, katero je iz policijskega lista doznalo, da išče to žensko sodni dvor v *B* radi hudodelstva tatvine, da naj jo preiskovalni sodnik v *A* informativno zasliši, na njo izreče zavarovalni zapor radi begosumstva in spise odstopi sodnemu dvoru v *B*. To je preiskovalni sodnik v *A* še isti dan storil, pa začasno osumljenko pridržal v zaporu v *A*, ker so se zoper njo tu vršile poizvedbe radi hudodelstva goljufije, ki ni bila s tatvino v nikaki zvezi. Državni pravdnik v *B* je dne 30. maja predlagal pri preiskovalnem sodniku v *B*, da naj uvede zoper osumljenko preiskavo radi hudodelstva tatvine in naj izreče zoper njo preiskovalni zapor radi koluzijske nevarnosti (ne pa begosumstva). Preiskovalni sodnik v *B* je še 30. maja storil sklep po zmislu tega predloga in zaprosil preiskovalnega sodnika v *A*, da naj obdolženki naznani sklep s poukom o pravnih sredstvih, vendar naj ona ostane začasno še v zaporu v *A*. Ta zaprosba se je v *A* izvršila dne 3. junija in obdolženka se zoper ta sklep ni pritožila. Še le 25. junija je bila prestavljena v zapore sodnega dvora v *B* in je bila dne 4. avgusta izpuščena na prostost, ne da bi bilo višje deželno sodišče med tem rok koluzijskega zavora podaljšalo.

Ali je bila obdolženka več kakor dva meseca v koluzijskem zaporu? — § 190 k. pr. r. pravi enostavno, da začne dva, oziroma trimesečni zapor »vom Tage der Verhaftung«.

Veljaj za dan, ko je bila ženska zaprta, 24., ali 25., ali 30. maj, ali 3. junij? Prvi dan je bila ženska od policije prijeta, torej ta dan za sodno postopanje in za odgovornost sodnih organov ne more imeti pomena. Drugi dan (25. maja) šele je vzelo sodišče žensko v zapor, in sicer do predloga državnega pravdnitstva le v začasno zavarovanje. Toda do 30. maja je bila ženska zaprta le

radi begosumstva, in šele 30. junija je sklenil preiskovalni sodnik v *B* dejati osumljenko v preiskovalni zapor po §-u 175 t. 3 k. pr. r. (nevarnost koluzije), o čemer pa je bila še le dne 3. junija obveščena. Kaj pa, ako bi se bila obdolženka zoper sklep pritožila na svetovalstveno zbornico?

Višje deželno sodišče v Gradcu, kateremu je bilo ta vprašanja rešiti, ker se je zoper preiskovalnega sodnika v *B* uvedla disciplinarna preiskava radi malomarnega prekoračenja roka po §-u 190 k. pr. r., je izreklo, da se ta rok ni pričel že dne 25. junija; kajti ako bi — ne glede na konkretni slučaj — vzrok zopora ne bila nevarnost koluzije, ampak kak drugi vzrok, ki bi sam ob sebi prenehal še le po preteku 2, oziroma 3 mesecev, onda bi se po tem času zapor radi nevarnosti koluzije sploh ne smel več izvesti. Tudi dan, na kateri je preiskovalni sodnik sklenil izreči preiskovalni zapor po §-u 175 t. 3 k. pr. r., ni merodajen za rok §-a 190 k. pr. r., ker ima ta določba izrecno v mislih dejanski zapor, ki lahko nastopi še le dokaj pozneje, kakor je bilo zaporno povelje izdano. Tudi dan, ko stopi sklep sodnika — po pritožbi obtoženca — v moč, ni merodajen; kajti pritožba nima odločilne moči (§ 114 k. pr. r.) in bi v slučaju, če se pritožba zavrne, podaljšala 2, ozir. 3 mesečni rok za toliko časa, dokler se pritožba ni rešila. Ostane torej za začetek koluzijskega zopora dan 3. junija, na kateri je bil zadevni sklep osumljenki prijavljen in na kateri se je dotedajšnji zapor radi begosumstva pravno in dejansko spremenil v zapor radi nevarnosti koluzije. — Potemtakem je pa rok dveh mesecev prenehal 3. avgusta, in je bilo obdolženko še isti dan izpustiti na prosto, ne pa še le 4. avgusta; kajti, da je pri določitvi zadnjega dne koluzijskega zopora uporabiti določbe o izvršitvi kazenskega zopora, je tem jasnejše, ako se upošteva splošno pravilo, da je »in dubio« vsako določbo razlagati v prilog obdolženke.

Vrhovno sodišče se pa ni strinjalo z odločbo višjega deželnega sodišča, ampak je izreklo, da se je pričela doba dveh mesecev že 25. maja (razsodilo discipl. senata vrh. sod. od 20. aprila 1906, št. 20196), kajti oblika in besedilo §-a 190 k. pr. r. z ozirom na trajanje zopora kvečjemu 3 mesece in pa to, da je bila obdolženka skraja le radi begosumstva v začasnem zava-

rovanju, ne dopuščajo smatrati za dan, na kateri je bila zaprta, drugega, nego 25. maja.

Škoda, da se vrhovno sodišče ni izreklo o razlogih, ki so višje deželno sodišče napotili, ne ta dan, ampak dan 3. junija smatrati za pričetek dobe po §-u 190 k. p. r.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1906.

— (Osemdesetletnica gospoda Luke Svetca). Dne 8. t. m. je doteklo 80 let, da se je narodil v Podgorju pri Kamniku starosta kranjskih notarjev in znabiti tudi starosta slovenskih pravnikov sploh, gospod Luk a Svetec v Litiji. Praznovali so ta redki jubilej razni narodni krogi, da počaste moža, ki si je stekel preobilo zaslug na kulturnem in političnem polju slovenskem, — praznovali so ga pa tudi posebno slovesno njegovi stanovski tovariši. V nedeljo dne 14. t. m. so se zbrali v Ljubljani okolo gospoda jubilarja malone vsi kranjski notarji in notarski kandidatje. V Mestnem domu je bila ob 11. uri dopoldne slavnostna seja, katero otvarjajoč je predsednik not. zbornice g. P l a n t a n čestital g. jubilarju, ki je že 34 let dika kranjskih kolegov in že 24 let neprestano član notarske zbornice. Nato je imel g. notar H u d o v e r n i k slavnostni govor, v katerem je z izbranimi besedami slikal delovanje in zasluge g. Svetca kakor notarja, pisatelja in narodnega zastopnika. Zanimivi so bili zlasti spomini: da je g. Svetec znabiti še zadnji pri življenju izmed tistih, ki so l. 1849 poslušali slovenska pravna predavanja v Ljubljani; da je g. Svetec pomagal pri slovenskem prevodu obč. drž. zakonika in pri prvih slovenskih izdajah državnega zakonika, da je l. 1861 z županom Ambrožem in drjem. Costo osnoval »pravoznansko društvo« v Ljubljani. Ganljivo se je zahvaljeval g. Svetec za te ovacije in poudarjal, da je sedanji notarski red bil sklenjen, ko je bil on državni poslanec, in da je tedaj o predlogi poročal dr. pl. Stremayr, prvi in zadnji vplivni zagovornik notarskega stanu. — Popoldne ob 1. uri se je v »Nar. domu« pričel slavnostni banket, ki je trajal na splošno zadovoljnost udeležencev do večera. Bilo je mnogo lepih in izbranih zdravijc. Predsednik g. P l a n t a n je nazdravljaval g. jubilarju in njegovi gospe soprogi, ki je bila navzoča; prav tako g. notarski kandidat K r e v e l j v imenu not. naraščaja. G. notar H u d o v e r n i k je posebej proslavljaval politične zasluge g. Svetca in omenjal med drugim, da je g. Svetec prvi uvedel v svojo pisarno slovensko uradovanje, in končno vzkliknil, da zasluži g. jubilar biti imenovan »pater patriae«. G. notar dr. S c h m i d i n g e r je deloma v resni, deloma šaljivi besedi napijal nav-

zočnim damam, potem notarskim kandidatom, in še z drugimi govori zabaval družbo; v imenu not kandidatov se je zahvaljeval g. Jereb. Slavnostnemu odboru, zlasti gg. notarjema Hudoverniku in Schmidingerju je v zahvalo za prireditve napiljal g. notar Orožen. Opetovano je vstal in govoril g. jubilar Svetec, ki se je z milimi besedami zahvaljeval za kolegijalno ljubezen in posebej nazdravljal g. notarju Plantanu kakor predsedniku notarske zbornice in sekcije avstr. not. društva za Kranjsko. Povedal je tudi zanimivo reminiscenco, da je kakor sodni adjunkt v Mokronogu l. 1861 začel prvi sestavljati slovenske zapisnike v kazenskopravdnem postopanju, da je bil tri dni potem, ko je to zvedela višja instanca v Novem mestu, premeščen v Kočevje, kjer je prav tako na občno radost slov. prebivalstva sestavljal slov. zapisnike, da ga je l. 1864 kakor slovenskega kandidata izvolil kočevski okraj v dež. zbor, da se mu mandat ni hotel verificirati, dokler ga sami Kočevci niso izvolili za častnega meščana. — Tako je minilo popoldne, ki ostane g. jubilarju, kakor vsem udeležencem v neizbrisnem, dragem spominu. Veseli smo tega stanovskega pojava in čestitamo našim notarjem, da imajo v svoji sredi tako odličnega in zaslužnega starosta. Gospodu Luki Svetcu, ki je davno že zastopal v raznih javnih korporacijah ideje in dejansko pospeševal smotre, ki jih goji društvo »Pravnik« s svojim glasilom vred, želimo tudi mi od srca, da bi še mnogo let čvrst veselil še lepe svoje »zarje večerne!«

— (Gospod Karl Wenger,) svétnik dež. sodišča v Ljubljani, se je prošli mesec dal sam vpokojiti. Nagibi, ki so ga v to napotili in so jih tem povodom razodevali javni listi, so nov žalosten dokaz, da se našim sodnikom grení vzvišeni poklic, ko morajo videti, da ne prejmo, kar jim gre po letih in zaslugah, ampak so zapostavljeni v gotovih slučajih iz nestvarnih, celó političnih razlogov, ki bi morali biti že v interesu pravosodja pri tem absolutno izključeni. Gospod Wenger je radi tega s trpkim srcem izstopil iz sodne službe. Obžalovati je to popolnem objektivno. Ker se pravosodje vrši na mnogo stran javno, nastaja tudi o posameznih sodnikih javno mnenje. In javno mnenje je, da je škoda za gospoda Wengerja. Bil je jako dober sodnik, razborit član prizivnega in rekurznega senata ljubljanskega; njegove odločbe so kazale temeljito znanje zakonov, pa tudi moderno pojmovanje življenja. To, potem pa odkritosrčnost in ljudomilost, mu je pridobilo splošne simpatije ne le med pravniki, temveč v širšem občinstvu. — Vpisal se je med odvetnike in preselil v Mattighofen na Solnograškem. Vrlemu našemu sotrudniku želimo v novem poklicu še obilo let sreče in zadovoljnosti!

— (Umrli) je dne 9. t. m. v Trstu g. Ferdinand Perhavec, pisarniški ravnatelj viš. deželnega sodišča za Primorsko, v 46. letu svoje dobe. Pokojnik je bil izvrsten uradnik, ki je poleg svojih drugih poslov prevajal sodne rešitve tržaških sodišč na slovenski jezik. Ker je bil jezika popolnoma vešč ter ga tudi s posebno ljubeznijo gojil, pripomogel je mnogo k pravilnosti uradnega slovenskega zloga, ki se opazuje v tržaški praksi. Bodi pokojniku tudi za to časten spomin med nami!

— (Kršenje ravnopravnosti pri koroških sodiščih.) V št. 7. let. »Slov. Pravnika« smo poročali o kazenski razpravi na okr. sodišču v Celovcu na tožbo odvetnika g. drja. Golla zoper odvetnika g. drja. Brejca radi razžaljenja časti. Tedaj je bilo prišlo, kakor znano, na 1. instanci do jezikovnega konflikta, ker je sodnik, in sicer šele na drugi razpravi, zabranil zagovorniku g. dr. Trillerju slovenski pledojé, dočim mu je bil na prvi razpravi dovolil slovenski govoriti. Zoper to prepoved so vložili jezikovno pritožbo na c. kr. justično ministrstvo in na predsedništvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu obtoženec g. dr. Brejc, njegov zagovornik dr. Triller in »Zveza slovenskih odvetnikov.« Pridružila se je tudi odvetniška zbornica kranjska. Dočim od ministrstva še danes ni nobene rešitve, obvestilo je predsedništvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu pritožnike že avgusta meseca, da prepoved slovenskega pledojeja na razpravi zoper obtoženca, nemščine z možnega, odgovarja »der bisherigen sprachlichen Übung« pri koroških sodiščih. — Vzlic tej rešitvi je na vzklicni razpravi, ki se je v stvari vršila dne 9. septembra na c. kr. deželnem sodišču v Celovcu, zagovornik g. dr. Triller zopet zahteval, da se mu dovoli slovenski pledirati; to mu je pa predsednik razprave kratko malo odklonil, češ da ta pravica pristojna na koroških sodiščih le zagovorniku nemščine nezmožnega obtoženca. (!) Dr. Triller je nato s protestom zapustil razpravo, obtoženec g. dr. Brejc sam pa je smel potem nemoteno razpravljati in pledirati v slovenščini. Mi tej logiki koroških sodišč glede jezikovne prakse kratko malo ne moremo več slediti in zategadelj z veliko pozornostjo pričakujemo definitivne odločbe tega velezanimivega jezikovnega spora od strani c. kr. justičnega ministrstva, na katero se je vnovič pritožila »Zveza slovenskih odvetnikov«.

— (Stalna delegacija odvetniških zbornic) je dne 12. in 13. t. m. zborovala na Dunaju. Prva glavna točka dnevnega reda je bila reforma našega vrhovnega sodišča. Sklenilo se je bistveno: 1.) Člani vrhovnega sodišča naj imajo svoj konkretalni status. 2.) Jemljo naj se ne le iz sodniškega, temveč tudi iz odvetniškega ter proforskega stanu. 3.) V stvareh, ko sporni predmet ne presega 1000 K, naj odločuje senat petero članov. 4.) Na vrhovnem sodišču naj se vrše ustne revizijske razprave. 5.) Ustvari naj se stalna institucija, ki bo zbirala in primerjala odločbe ter skrbela za jednotno pravosodje. 6.) Disciplinarni senat za odvetnike naj sestoji iz predsednika vrhovnega sodišča, iz treh članov vrhovnega sodišča in iz treh odvetnikov. 7.) Vsak sodnik vrhovnega sodišča imej pravico, da po 35.letnem službovanju in dovršivši 65. leto lahko stopi v pokoj s polno plačo in aktivitetno doklado. — Za reformo odvetniškega reda se je izvolila devetorica, ki naj načrt novega odv. reda pripravi za prihodnje zborovanje; sprejelo se je načelo, da ima pristop k odvetništvu vsak, kdor je zaupanja vreden in izpolni zakonite zahteve. — Radi podeljevanja javnih agencij se je sprejela ostra resolucija proti namestništvu nižjeavstrijskemu. — Delegacija se je bavila z mnogimi pritožbami radi odmere stroškov in v obče izrekla, da je v tem pogledu remedura

nujno potrebna. — Na predlog koroške zbornice se je sklenilo z vsemi glasovi proti jednemu, da je potom vloge na justično ministrstvo zahtevati reforme zakonskega prava in zlasti uvedbo obligatornega civilnega zakona. Delegacija je izrekla prepričanje, da se poštne, brzozjavne in telefonske pristojbine dajo zvišati le potom zakonodajstva. — Delegacija je tudi sklenila protest zoper razpis generalne prokurature iz zadnjih dni, ki se tiče ničnostnih pritožeb.

— (Ali je za predlog hrambe zarubljenih premičnin, ki je združen z rubežnim predlogom, priznati kumulacijsko pristojbino po zmislu opazke 5. k točkama 4. in 5. odvet. tarifa?) — To vprašanje je v praksi še vedno preporno, čeprav prevladuje mnenje, da kumulacijske pristojbine ni priznati. Utemeljuje se le-to mnenje tako, da predlog hrambe z ozirom na določila §§-ov 249 do 259 izv. r., osobito pa z ozirom na vladne nagibe k §-u 259 izv. r. ni poseben izvršilen predlog, to se pravi, hramba se znači tedaj, kadar je predlagana istočasno z rubežem, le za način izvršitve rubeža, ne pa kakor izvršilno sredstvo zase. Nasprotno mnenje skuša Dr. Leopold Adler v Gr. Z. 1901 št. 12 utemeljevati, ne da bi se odločno izjavil za priznanje kumulacijske pristojbine. C. kr. višje deželno sodišče v Gradcu dosledno ne priznava v teh slučajih kumulacijske pristojbine (sklep od 12./12. 1905, R II 150/5 — 1; takisto od 18./9. 1906 R II 143/6 — 1). Glede samostojnega predloga hrambe zarubljenih predmetov po rubežu pa primerjaj zbirko Fellner-Ohmeyer, slučaj št. 223, 224.

Dr. M. D.

— (Javne agencije.) Justično ministrstvo je z dopisom od 2. julija 1906 št. 14922 naznanilo odvetniški zbornici dunajski, da je po zmislu njene zahteve prosilo namestništvo na Dunaju, naj pred rešitvijo konkretnih prošenj za koncesijo v svrhu javne agencije poizve mnenje odvetniške in notarske zbornice, in da je trgovsko ministrstvo sporazumno z justičnim ministrstvom z razpisom od 12. junija 1906 št. 17620 povabilo vse deželne vlade, naj rešujé takšne prošnje postopajo z največjo strogostjo. Deželne vlade so pozvane, naj o takih prošnjah, če jih ni moči kratkomalo radi neizpoljenih pogojev, ki so zapovedani za pridobitev koncesije, ali iz drugega važnega razloga zavrniti, poskrbe izjave notarske in odvetniške zbornice in naj tudi v slučaju, če bi obe zbornici prošnji pritrtili in bi deželna vlada vsled tega hotela koncesijo podeliti, ves tozadevni akt predložé ministrstvu, predno izdadó odločbo.

— (Listnica uredništva.) Gospod pravnik v Pragi, ki je našemu uredništvu pisal zastran Iheringovega »Kampf um's Recht«, naj blagovoli naznaniti svoje ime, ker podpisa ni moči čitati.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

